

Список використаних джерел

1. Бех І.Д. Виховання особистості: У 2 кн. – Кн.1.- Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади/ І.Д.Бех.- Либідь, 2003.- 280 с.
2. Гончаренко С.У. Педагогічні дослідження. Методичні поради молодим науковцям / С.У. Гончаренко. - К.: АПН України, 1995.-45 с.
3. Грицай С. Компетентнісний підхід до формування політичної культури майбутнього вчителя / С. Грицай // Вісник Львів. – 2009. - № 25. Ч. 3. – с.
4. Концепція національно-патріотичного виховання для дітей та молоді. - [Електрон. ресурс].- Режим доступу: www. mon.gov.ua/content/Новини/2015/06/16/konczepczyia. doc
5. Лалак Н. Формування світогляду молодших школярів на уроках «Я у світі» / Н. Лалак- «Молодь і ринок».2016.-№1(132).
6. Таранченко О. Соціокультурний контекст змін в освіті осіб з особливими потребами в Україні. «Особлива дитина: навчання і виховання»/ О. Таранченко. Науковий, навчальний, інформаційний журнал. №4(80) жовтень-листопад-грудень 2016. С. 87.
7. Сбруєва А.А. Тенденції реформування середньої освіти розвинених країн в контексті глобалізації (90-тіpp.XX-XIст.)моногр. / А.А. Сбруєва. - Суми: Сумська обласна друкарня; вид-во «Козацький вал», 2004.-500с.
8. Українське телебачення і проблеми виховання молоді(за оцінками науковців та журналістів-практиків) [Текст]/Українська періодика: історія і сучасність.-Л.,2002.-570 с.
9. Українське телебачення в процесі національної ідентифікації молоді// Телевізійна й радіожурналістика [Текст] // Зб.наук.-мод.праць.-Л.:ЛНУ ім.Івана Франка,2003.-Вип.5.- 93.

В статтє определєн механізм процесу політичєскої соціалізації, рассматрен вопрос формирования и воститания політичєскої культури, ценностных ориєнтацій школьникоп, исследованы особенности гуманістичєских ориєнтацій и політичєскої культури, а также ценностных ориєнтацій школьникоп.

Ключевые слова: *політичєская культура, патриотизм, ценностные ориєнтації, гуманістичєские ценности.*

Patriotic education of students as one of the priorities of the humanistic value orientations of students The mechanism of the process of political socialization has been defined, the issues of formation and education of political culture, values of schoolchildren have been considered, the features of humanistic orientation and political culture and value orientations of students have been studied in the article. The political culture of today's youth should promote awareness of common historical responsibility as the Ukrainian nation, educating them in the spirit of patriotism, the formation of individual consciousness. Particular attention is paid to the formation of the political culture of youth in the context of addressing issues related to the knowledge content of the national idea, based on the intellectual, spiritual, political, moral, ethical, social and psychological phenomena of national existence. Modern higher education should provide vocational training of future teachers with a high level of political culture, professional competence, creativity, which has personal, practical orientation and meets the needs of modern society.

Key words: *political culture, patriotism, values, humanistic values.*

УДК 378

Кончович Катерина Тибєрїївна,
кандидат педагогічних наук, асистент,
Мукачівський державний університет

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ДО ПЕДАГОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ

Аналіз сучасних досліджень стосовно підготовки майбутніх учителів іноземної мови до педагогічного спілкування засвідчив, що основою комунікативної взаємодії на уроці є дидактична мова вчителя – сукупність вербалізованих професійно-комунікативних дій стосовно учнів з метою передачі думки та смислового впливу, спрямованих на вирішення комунікативно-пізнавальних завдань. Науковцями зазначається, що дидактична мова вчителя іноземної мови характеризується певними специфічними ознаками (зверненість, експресивність й емоційність, результативність, свідомість і творчість, автентичність, мовна адаптація тощо). Професійному спілкуванню вчителя іноземної мови властиві такі функції: навчально-виховна, організаційна, гностична, контролююча, корекційна, організатора міжкультурного спілкування.

Ключові слова: *майбутні вчителі іноземної мови, педагогічне спілкування, професійно-комунікативні дії, мовлення, мовна діяльність, дидактична мова.*

Постановка проблеми. Важливим аспектом діяльності сучасного вчителя іноземної мови є його вміння організувати на уроці процес оптимального педагогічного спілкування, ефективного режиму роботи учнів і педагогічної взаємодії. Навчання іноземній мові передбачає володіння вчителем специфічною мовною діяльністю, відмінною від діяльності інших фахівців мовних спеціальностей (гід, перекладач, перекладач-референт, письмовий технічний перекладач тощо) та від мовної діяльності людини, що володіє іноземною мовою для цілей спілкування в ситуаціях, відмінних від педагогічної міжособистісної комунікативної взаємодії на уроці іноземної мови. Це передбачає наявність у майбутніх учителів-філологів іноземної мови професійних навичок (лексико-дидактичних, граматико-дидактичних) і вмінь (дидактико-комунікативних, монологічно-діалогічних тощо). Відтак, використання іноземної мови як засобу навчання дає підстави виокремити особливу,

специфічну мову вчителя іноземної мови з навчання учнів нового засобу спілкування на комунікативно-мовленнєвій основі, тобто, професійно-комунікативну або дидактичну мову, що передбачає врахування різних аспектів підготовки майбутніх учителів іноземної мови до педагогічного спілкування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що проблема використання стратегій іншомовної взаємодії вчителя з учнями розглядається вітчизняними (А. Анісімова, Н. Бідюк, О. Варламова, Н. Сорокіна, О. Філатова та ін.) і зарубіжними дослідниками (А. Дофф (A. Doff), М. Слатері (M. Slattery) та Дж. Біліс (J. Willis), Р. Ватсон Тод (R. Watson Todd) та ін.).

Оптимальне педагогічне спілкування визначається А. Леонтєвим як «... спілкування вчителя (або ж педагогічного колективу) з учнями в навчальному процесі, яке створює найкращі умови для розвитку мотивації учнів до творчого характеру навчальної діяльності, для правильного формування

особистості школяра, забезпечує сприятливий емоційний клімат навчання (зокрема, перешкоджає виникненню «психологічного бар'єру»), забезпечує управління соціально-психологічними процесом у дитячому колективі та дозволяє максимально використовувати в навчальному процесі особистісні особливості вчителя» [3, с. 20]. Кожен урок – це модель професійного спілкування, «... а від рівня відповідності (або невідповідності) цієї моделі принципам оптимального педагогічного спілкування залежить характер майбутньої педагогічної діяльності студента» [6, с. 69], стиль його педагогічного керівництва.

Мета статті полягає в узагальненні основних аспектів підготовки майбутніх учителів іноземної мови до педагогічного спілкування, які необхідно враховувати у навчанні студентів філологічних спеціальностей.

Результати дослідження. Мовлення вчителя іноземної мови – поняття недостатньо вивчене в методичній літературі і не має чіткого однозначного визначення, а термінологічно визначається як професійна, навчальна, дидактична мова [8, с. 154]. Коли мова йде про професійне володіння іноземною мовою, вбачаємо за доцільне використовувати термін «дидактична мова», оскільки він широко використовується в спеціальних дослідженнях, а також термін «мова вчителя на уроці».

В Оксфордському словнику англійської мови, де ці дві дефініції ототожнюються, наводиться таке визначення поняття «мова вчителя на уроці»/«дидактична мова» – вербальний засіб реалізації педагогічної взаємодії з боку вчителя. Дидактична мова вчителя відрізняється від природної мови у позанавчальній ситуації. І хоча це не особливий стиль мови, проте для неї характерні дві специфічні функції:

1) комунікативна – повідомлення певних відомостей та обмін інформацією в процесі усно-мовного спілкування з учнями;

2) дидактична – використання вчителем промови в якості впливу на учнів у процесі управління та педагогічного спілкування.

Комунікативна функція дидактичної мови передбачає використання засобів природної мови. Такими засобами є пояснення та уточнення сказаного, перифраз (описовий зворот мови) [4, с. 856] і розширення почутої відповіді, запит інформації з метою з'ясування рівня розуміння, перезапиту, паузи хезитації (навмисна зупинка інформаційного потоку в процесі спілкування) [5, с. 121]. Ці прийоми свідчать про те, що вчитель прагне підтримати комунікацію, сприймає учнів як учасників реального спілкування, тобто дає їм можливість брати активну участь у процесі педагогічного спілкування.

У дослідженнях Е. Соловйової комунікативна функція дидактичної мови вчителя-філолога реалізується за допомогою дидактичних стратегій [7, с. 82]. Автором виокремлено найпоширеніші дидактичні стратегії, які умовно розділено на дві групи: стратегії навчання («пояснення», «інструкція», «корекція») і стратегії, спрямовані на встановлення і підтримання контакту. Однак автор зазначає, що стратегії навчання і контакту взаємопов'язані. Реалізація основного завдання вчителя (повідомлення нових знань) передбачає активну участь у процесі комунікації вчителя й учнів. Наявність комунікативного контакту є необхідною умовою здійснення впливу за допомогою інформування. Взаємозв'язок стратегій навчання і контакту забезпечує динаміку взаємодії вчителя з учнями під час уроку і забезпечує ефективність процесу навчання [7, с. 95-98].

Ініціатором іншомовного спілкування з учителем та іншими учнями на уроці може бути і сам учень. Саме тому М. Слаттері (M. Slattery) та Дж. Віліс (J. Willis) пропонують привчати учнів уже на ранньому етапі навчання проявляти активність, вступаючи в контакт з педагогом і з однолітками, та використовувати при цьому знайомі їм граматичні структури і лексику. Наприклад: Look, I've got a new bag / pencil case. Excuse me! Can you help me?

Наведені приклади відображають реалізацію комунікативної функції дидактичної мови вчителя англійської

мови, що є одним з важливих аспектів формування готовності майбутніх учителів-філологів іноземної мови до педагогічного спілкування, де англійська мова є засобом забезпечення взаємодії між учасниками навчального процесу на принципах співпраці та співтворчості, підтримання гуманістичної спрямованості навчального процесу.

Окрім комунікативної функції дидактичної мови вчителя, яка передбачає обмін інформацією в процесі усно-мовного спілкування з учнями, науковці виокремлюють дидактичну функцію мови вчителя, яка використовується як засіб впливу на учнів під час організації та регулювання вчителем процесу педагогічного спілкування. Відтак, поняття «дидактична мова» розуміється як ширше, ніж поняття «дидактична функція мови вчителя», оскільки дидактична мова – це та, якою вчитель користується в дидактико-педагогічних ситуаціях як засобом навчання, так і засобом педагогічного спілкування на уроці в процесі здійснення організаторської, комунікативно-навчальної і виховної педагогічних функцій [1, с. 44].

У процесі дослідження соціокультурної компетентності майбутніх учителів іноземної мови в професійній підготовці І. Закір'янова об'єднує мовні вчинки вчителів у чотири великі групи або функціональні «гнізда»: 1) стимулюючі; 2) реагуючі (оцінювальні й корекційні); 3) контролюючі; 4) організаційні. Окреслені функції мови вчителя, на думку дослідниці, є складовими дидактичної функції мови, оскільки припускають використання мови вчителя як засобу впливу на учнів під час організації та регулювання вчителем-філологом процесу педагогічного спілкування з учнями. Комунікативні завдання вчителів іноземної мови, (наприклад питання, спонування, пояснення, розповідь, повідомлення, схвалення/несхвалення) реалізують в основному стимулюючу й організаційну функції. Оцінювальні мовні висловлювання вчителя позитивно впливають на засвоєння навчального матеріалу учнями, однак найменше виявляються в педагогічному спілкуванні [2, с. 106]. Цей аспект мови вчителя на уроці дуже важливий, оскільки мовне заохочення результатів діяльності учнів підвищує їхню мотивацію до вивчення іноземних мов та допомагає долати труднощі, що виникають у процесі навчання.

Отже, дидактичну мову вчителя іноземної мови розуміємо як сукупність його вербалізованих професійно-комунікативних дій стосовно учнів з метою передачі думки та смислового впливу в процесі навчальної взаємодії та спрямованих на вирішення комунікативно-пізнавальних завдань.

У сучасних дослідженнях зазначається, що дидактична мова вчителя іноземної мови характеризується певними специфічними ознаками (зверненість, експресивність й емоційність, результативність, свідомість і творчість, автентичність, мовна адаптація тощо). Так, зверненість мовлення передбачає вміння вести урок іноземною мовою і встановлювати контакти серед учасників освітнього процесу засобами іноземної мови. Зверненість мовлення передбачає комунікативну спрямованість освітнього процесу на розвиток в учнів мотивації до встановлення міжособистісних контактів для пізнання оточуючого світу в його культурному та мовному різноманітті. В умовах функціонування полікультурного суспільства результативність дидактичної мови вчителя іноземної мови характеризує його здатність формувати комунікативні вміння і розвивати в учнів якості, які виявляються у взаємодії з представниками різних культур, з урахуванням їхніх мовних і поведінкових особливостей, культурної своєрідності тощо. Свідомість і творчість дидактичної мови вчителів-філологів іноземної мови пов'язані з реалізацією вміння формувати в учнів потребу використовувати іноземну мову в спілкуванні, а також вміння чути і тактовно виправляти помилки в мові учнів.

Дидактична мова є засобом міжкультурної комунікації на уроці та засобом навчання, своєрідним навчальним матеріалом, основними характеристиками якого є автентичність (authenticity – справжність, достовірність) і адаптивність. Іншомовна адаптація –

це здатність учителя-філолога іноземної мови мобілізувати власні теоретичні знання з різних галузей мови (лексикології, граматики, країнознавства) і передати їх учням у формі, що відповідає меті навчання і рівню мовної підготовки класу. Іншомовна адаптація характеризується здатністю пояснити артикуляцію звуків іноземної мови; вмінням скласти вправи фонетичної зарядки для корекції вимови, використовувати знання з лексикології, граматики, країнознавства як додатковий матеріал, що сприяє підвищенню інтересу до іноземної мови, в доступній для учнів формі.

Відтак, сформованість такого аспекту дидактичної мови вчителя-філолога іноземної мови, як адаптивність (мовна адаптація та іншомовна адаптація) характеризує його як цілісну полікультурну толерантну особистість, що оволоділа не лише іноземною мовою та методикою навчання, а й іншомовною культурою, що дозволяє активно долучати учнів до міжкультурної комунікації засобами іноземної мови.

Оскільки майбутній учитель-філолог іноземної мови є організатором педагогічного спілкування іноземною мовою, він повинен виявляти комунікабельність, уміти створювати комунікативно-сприятливий клімат на уроці, голосно і виразно говорити іноземною мовою, використовувати всі засоби емоційного впливу на учнів, у тому числі й невербальні – жести і міміку.

Таким чином, основними вимогами, що висуваються до дидактичної мови вчителя іноземної мови, є:

- 1) варіативно-адаптивне використання засобів мови для забезпечення індивідуально-групового навчання учнів іноземною мовою (учень – учень, учень – учитель, учень – група);
- 2) перебудова власного мовлення залежно від конкретних умов навчання (його спрощення або ускладнення, перехід від однієї форми мови до іншої, від монологічної до діалогічної, від усного мовлення до читання тощо);
- 3) словесне спонукання учнів до мовленнєвої діяльності і керівництво нею шляхом постановки цікавих, але посильних комунікативних завдань (у процесі говоріння, аудіювання, читання);
- 4) створення і використання навчально-мовних ситуацій на уроці з метою стимулювання мовленнєвої діяльності учнів і управління нею шляхом поступового ускладнення завдань, що забезпечують єдність пізнавальної та комунікативної діяльності учнів на уроці й у позакласних заходах;
- 5) використання іноземної мови в різних видах

мовленнєвої іншомовної діяльності (рецептивних та експресивних форм) монологічного і діалогічного спілкування тощо.

Для досягнення основної мети навчання іноземної мови учнів середніх загальноосвітніх закладів – формування основ іншомовної комунікативної компетенції – узгоджену діяльність учителя й учнів слід здійснювати, використовуючи іноземну мову як засіб досягнення комунікативної мети під час педагогічного спілкування. Внаслідок цього, готовність майбутніх учителів-філологів іноземної мови до педагогічного спілкування знаходить свою реалізацію у функціях іншомовного педагогічного спілкування. У методичній літературі виокремлюють такі функції, властиві професійному спілкуванню вчителя іноземної мови: навчально-виховна, організаційна, гностична, контролююча, корекційна, організатора міжкультурного спілкування. Знання функціональної структури педагогічного спілкування відіграє вагомий роль у формуванні готовності майбутніх учителів-філологів іноземної мови до комунікативної взаємодії на уроках іноземної мови, оскільки їхня діяльність повинна спрямовуватись на розвиток ефективної взаємодії членів учнівського колективу, що вивчають іноземну мову, поліпшення міжособистісних відносин, посилення згуртованості учнів. Усе це уможливується шляхом використання педагогічних інновацій, наприклад, тренінгових технологій до професійної підготовки майбутніх учителів-філологів іноземної мови. Саме в умовах змодельованих професійно-ситуативних тренінгових вправ студенти мають змогу проаналізувати взірці розв'язування штучно організованих віртуально-професійних комунікативних ситуацій, збагатитись певним професійним досвідом спілкування та виконання функцій учителя іноземної мови, що може бути підґрунтям формування їхнього професіоналізму у навчанні іноземної мови.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Аналіз різних аспектів підготовки майбутніх учителів іноземної мови до педагогічного спілкування засвідчив, що основою комунікативної взаємодії на уроці є дидактична мова вчителя – сукупність його вербалізованих професійно-комунікативних дій стосовно учнів з метою передачі думки та смислового впливу в процесі навчальної взаємодії та спрямованих на вирішення комунікативно-пізнавальних завдань.

Перспективи подальших наукових розвідок вбачаємо у розробці інноваційних методик для вдосконалення підготовки майбутніх учителів іноземної мови до педагогічного спілкування з урахуванням специфічних ознак і функцій дидактичної мови вчителя іноземної мови.

Список використаних джерел

1. Волченко О. М. Формування комунікативної компетентності майбутніх учителів іноземних мов у вищих педагогічних навчальних закладах : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Волченко Ольга Михайлівна. – К., 2006. – 261 с.
2. Закір'янова І. А. Формування соціокультурної компетентності у майбутніх учителів іноземної мови в процесі професійної підготовки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Закір'янова Ірина Аksamівна. – К., 2006. – 185 с.
3. Леонтьев А. А. Педагогическое общение / А. А. Леонтьев. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : «Эль-Фа», 1996. – 95 с.
4. Словник іншомовних слів : 23000 слів та термінологічних сполучень / [уклад. Л. О. Пустовіт]. – К. : Довіра, 2000. – 1017 с.
5. Словник-довідник з української лінгводидактики : навч. посіб. / кол. авторів за ред. М. І. Пентилюк. – К. : Ленвіт, 2003. – 149 с.
6. Соловова Е. Н. Методика обучения иностранным языкам: Базовый курс лекций : пособие для студентов пед. вузов и учителей / Е. Н. Соловова. – М. : Просвещение, 2002. – 239 с.
7. Соловьёва Э. Б. Формирование профессиональной коммуникативной компетентности будущего учителя иностранного языка : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Соловьёва Эльвира Баязитовна. – Магнитогорск, 2001. – 156 с.
8. Стівбчата Т. О. Сутність та структура професійної іншомовної компетентності майбутніх філологів / Т. О. Стівбчата // Наукові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Сер. : Психолого-педагогічні науки. – 2009. – №4. – С. 154–159.

Аналіз сучасних досліджень по підготовці майбутніх учителів іноземного мови до педагогічного спілкування показав, що основою комунікативного взаємодіяння на уроці є дидактична мова вчителя – сукупність вербалізованих професійно-комунікативних дій стосовно учнів з метою передачі думки та смислового впливу в процесі навчальної взаємодії та спрямованих на вирішення комунікативно-пізнавальних завдань. Ученими відзначається, що дидактична мова вчителя іноземного мови характеризується певними специфічними ознаками (обращенность, експресивність і емоційність, результативність, свідомість і творчість, оригінальність, мовна адаптація і т.д.). Професійному спілкуванню учителя іноземного мови притаманні наступні функції: навчально-виховна, організаційна, контролююча, корекційна, організатора міжкультурного спілкування.

Ключевые слова: *будуцье учителя иностранного языка, педагогическое общение, профессионально-коммуникативные действия, речь, речевая деятельность, дидактическая речь*

Theoretical analysis of current researches concerning the preparation of future teachers for teaching foreign language communication showed that every lesson - a model for professional communication. The level of compliance (or non) of this model to optimal pedagogical principles of communication depends on the nature of the future foreign language teacher pedagogical activity. The basis for communicative interaction between students and the teacher in the classroom is a didactic language of the teacher. Didactic language is a means of intercultural communication in the classroom and a learning tool, a kind of educational material. The summary of scientific views allows to consider that a didactic language of teachers is a verbalized set of professional and communicative actions on students to transfer ideas and meaningful impact addressed to the fulfillment of the communicative and cognitive tasks. The scientists have noted that the didactic language of foreign language teachers is characterized by certain specific characteristics (addressiveness, emotionality and expressiveness, efficiency, consciousness and creativity, authenticity, language adaptation, etc.). The professional communication of foreign language teacher has the following functions: educational, organizational, gnostic, controlling, correcting, organizer of intercultural communication. The knowledge of the functional structure of pedagogical communication plays an important role in the formation of future foreign language teachers for communicative interaction in the classroom as their activities should be directed to the development of effective interaction between members of the student group studying a foreign language, improvement of interpersonal relations, strengthening the students' cohesion. It can be realized through the use of pedagogical innovations, such as training technologies in training of future foreign language teachers. Students are able to analyze models of solving artificially organized virtual and professional communicative situations, extend professional experience of communication and the functions of a foreign language teachers, which can be the basis of forming their professionalism in teaching foreign language students.

Key words: *future foreign language teachers, pedagogical communication, professional and communicative actions, speech, speech activity, didactic language.*

УДК 373.12

Лавренова Марія Василівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Мукачівський державний університет

РОБОТА НАД СЛОВАМИ ЗА ДОПОМОГОЮ СУЧАСНИХ МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ НА УРОКАХ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Стаття присвячена проблемі роботи над словниковими словами на уроках української мови у початкових класах. Розкрито особливості роботи над словами за допомогою сучасних методичних підходів на уроках у початковій школі. Автором зацентовано увагу на методах покращення якості запам'ятовування написання словникових слів та подано зразки вправ.

Ключові слова. *українська мова, молодші школярі, словникові слова, сучасні методичні підходи, Daily 5.*

Постановка проблеми. Українська мова – це не тільки окремих навчальний предмет, а й основний засіб опанування всіх інших дисциплін, адже від загальномовної і мовленнєвої компетентності школярів (уміння читати, слухати, запитувати, відповідати, переказувати почуте й прочитане, висловлювати свої думки в усній і письмовій формі) залежить зростання їхнього загального культурного рівня та кругозору [4].

На уроках української мови в учнів початкових класів поповнюється запас спеціальних знань з різних розділів мовознавчої науки, виробляються навички усного й писемного мовлення, реалізуються виховні завдання шкільної освіти та збагачується їхній словниковий запас.

Серед найважливіших та найактуальніших проблем сучасної методики викладання української мови в початкових класах залишається питання мовленнєвого розвитку молодших школярів. Адже формування і розвиток навичок правильного, виразного, чистого мовлення учнів – одне з найважливіших завдань вивчення рідної мови, яке потребує розв'язання практично на кожному уроці. Слово входить до активного словника школяра лише тоді, коли він добре розуміє його значення, усвідомлює правильність граматичних форм, структуру словосполучень і речень, тобто закріплюється у пам'яті учня лише через активне застосування у мовленні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Робота над словом в аспекті збагачення мовлення учнів має давню традицію, проте не втрачає своєї актуальності й сьогодні. Наукові основи словникової роботи розроблялися ще Я.Коменським, К.Ушинським, Ф.Буслаєвим, І.Срезневським. Важливого значення роботі над словом надавали С.Чавдаров, В.Сухомлинський, М.Стельмахович.

Сучасні методисти С.Дубовик, М.Крикун, А.Мовчун, Л.Павленко досліджують найрізноманітніші аспекти проблеми словникової роботи в початкових класах, зокрема, С.Дубовик –

розвиток діалогічного мовлення учнів початкових класів, М.Крикун – роль слова в розвитку зв'язного мовлення дітей молодшого шкільного віку, А.Мовчун – роботу над літературними термінами в початковій школі, Л.Павленко – слова мовного етикету і практичне їх використання молодшими школярами та ін.

В.Бадер, М.Вашуленко С.Дорошенко, О.Хорошковська розглядають збагачення словникового запасу учнів початкових класів, як основу розвитку зв'язного мовлення. Ними виділені такі напрями лексичної роботи: робота над засвоєнням лексичного значення слова, робота над усвідомленням прямого і переносного значення слова, багатозначністю й омонімією, робота над синонімами, антонімами, робота над крилатими висловами і фразеологією та ін.

Мета статті – з'ясувати сутність поняття «словникова робота» та теоретично обґрунтувати особливості роботи над словами за допомогою сучасних методичних підходів на уроках у початковій школі.

Результати дослідження. Програма з української мови [5] приділяє велику увагу словниковій роботі, результатом якої є розвиток мовлення дітей, підвищення їх грамотності. Тому вчителі початкових класів повинні чітко усвідомлювати відповідальність за уміння школярів грамотно використовувати слова в усному та писемному мовленні. Це стосується і розуміння значення слів, якими їм доводиться оперувати, їх правильної вимови, орфографічної зірності, доречних слово сполучуваності та слововживання.

Слід сказати, що серед вітчизняних методистів немає єдиного, загальноприйнятого розуміння словникової роботи. Словникову роботу дослідники називають системою, засобом, методом навчання, систематичною навчально-виховною роботою, комплексом методів і навіть сферою методики. Розглянемо детальніше сутність поняття «словникова робота» у